

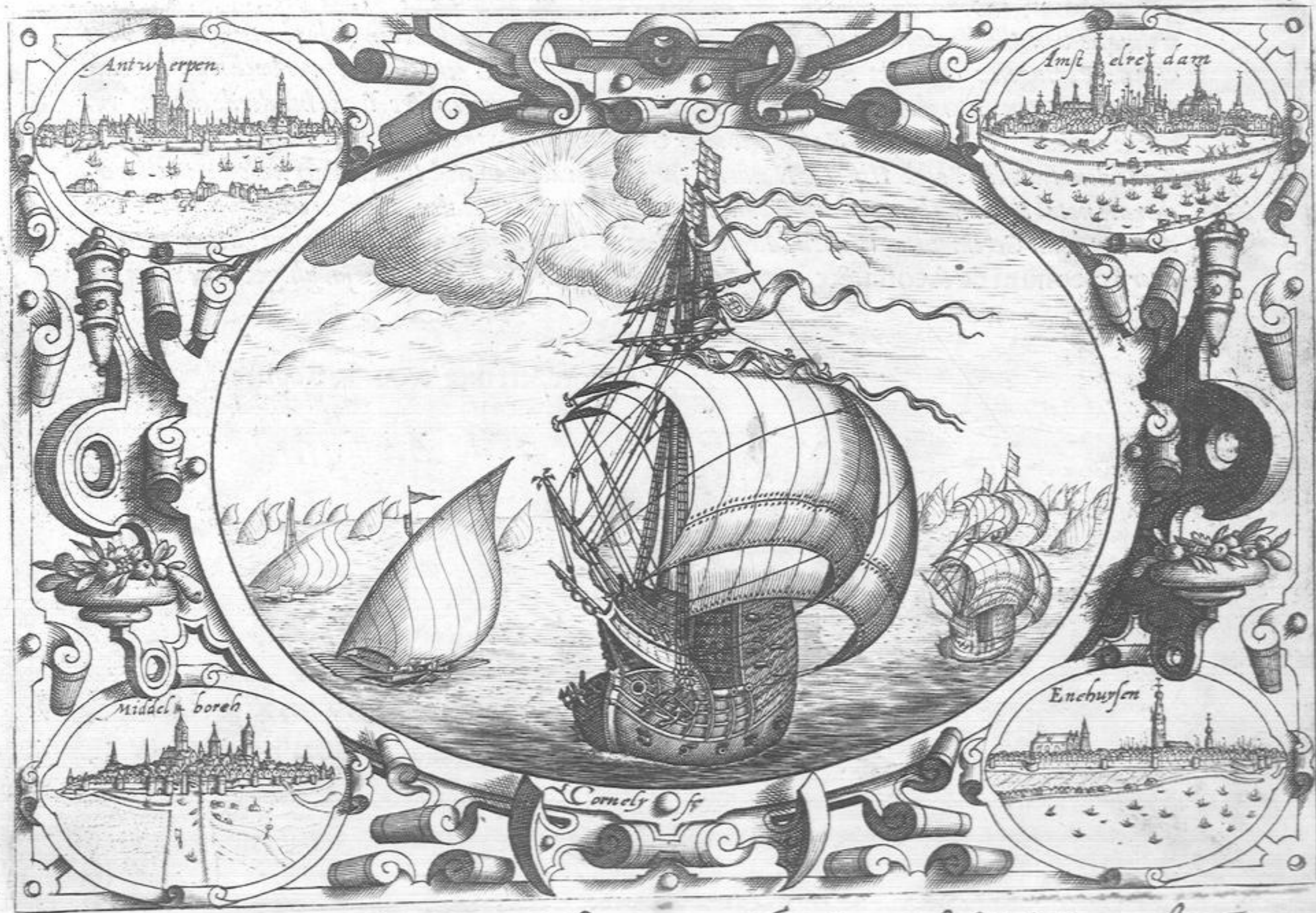
34
+4
2

ITINERARIO.

Voyage ofte Schipvaert / van Jan

Huygen van Vinschoten naer Oost ofte Portugaels In-
dien inhoudende een korte beschryvinghe der selver Landen ende Zee-custen / met aen-
wysinge van alle de voornaemde principale Havens / Reviere / hoecken ende plaetsen / tot noch
toe vande Portugelen ontdeekt ende bekent: Waer by ghevoecht zijn / niet alleen die Conter-
septsels vande habytten / drachten ende wesen / so vande Portugelen aldaer residerende / als van
de ingeboornen Indianen / ende huere Tempels / Afgoden / Wyslinge / met die voornaemste
Boomen / Druchten / Krupden / Spiceryen / ende diergelijcke materialen / als ooc die
manieren des selfden Volckes / so in hunnen Godts-diensten / als in Politie
en Huijs-houdinghe: maer ooc een korte verhalinge van de Coophan-
delingen / hoe en waer die ghedreven en ghebonden worden /
met die ghedenckweerdichste geschiedenissen /
voorzghevallen den tijt zijnder
residentie aldaer.

Alles beschreven ende by een vergadert; door den selfden, seer nut, oorbaer,
ende oockvermakelijken voor alle curieuse ende Lief-
hebbers van vreemdigheden.

AMSTELREDAM.

By Cornelis Claesz. op't VWater, in't Schrijf-boeck, by de oude Brugghē.

Anno CIO. IO. XCVI.

L. S. 9. 6

70 Beschryvinge vande Rhinoceros/ en allerley Visschen in Indien.

lepdent seer sachtelijck boven op een luyffe/die daer by stont ober een Winckel; dat ghedaen hebbeude is weder zyuen gangh ghedaen/inet stoten/beyren en tieren als te voozen./ tot een groote verwonderinge van alle diet aen sagē/ en princiepalyck tot een vrechde/ en blyschap vande Woeder/die haer kint gesont en wel te vreden weder krecgh; Dese en dierghelijcken exempelē geschiet ender dagelycks in Indien/ dat al soude te langhe vallen om te verhalen/waerom alleen dese drie ofte vier hebbe willē aen-teeckenē / als een dingh seer weerdigh om inde memozie te hebbe/ om ons daer by te leeren en te verwerken alle weldaet te loonen/ en gedachtich te wesen met danckbaerheyt / aenghesien wy hier kilaerlijck sien by dese stomme Beesten/ons sulcks tot een spieghel vooz-stellen / die sulcks niet alleen en ghedencken alse met hare volle wetenschap zijn : maer dat meer te verwonderē is/in tydē datse van haer sinnen half oft gheheel berooft zijn / 'twelcke dickwils de menschen met alle haer verstant/ ende vijf sinnen gantschelijck achter den rughe stellen/en alle weldaden / hupden daeghs (Godt betert) met ondancckaerheyt geloont worden.

De Oliphanten gedencken niet alleen de weldaet / ghesont zinde/ maer alse dat ende berooft van sinnen zijn.

Dat 47. Capittel.

Vanden Abada, ofte Reynossoero.

Die Abada ofte Reynossoero en is in Indien niet: dan in Bengalen en Patane; zijn kleijnder ende leggher dan den Oliphant/ heeft eenē korten hoozē op den nies/ achter dickachtich en vooz scherper / van doncker/ blaenwe en witachtige verwe; heeft een muyl gelijck een Vercken/ en het vel over 't lijf is ober al gefronst / ende staet of het ghewapendt waer met schilden; is groot byant vanden Oliphant; Sommige meenen dat het den rechten Eenhozen is/ over midts datmen anders gheen tot noch toe gebonden en heeft/ dan alleenlijck van hoozen seggen ofte geschildert. Die Portugesen/en oock die vā Bengalen affirmerē dat byde Rivier Ganges, int Coningh-rijck van Bengalen zijn veel van dees Reynossoeros, ende alse willen drintken/ soo staender d'ander Dieren na en wachten/ tot dat die Reynossoero gedroncken heeft/ ende sieckit zyuen hoozn in 't water/ want en kan anders niet drintkē ofte den hoozn moet onder water kienem / om dat hy soo dicht op den nies aende muyl kompt / ende naer hem drintken alle d'ander Dieren; Die hooznen werden in Indien seer gheestimeert / ende ghebruykt teghen alle senijn ende vergift/en veel andere siecten; Desgelijcks zijn tanden/ clauwen/ blees/ vel ende bloet/ jae tot zijn dreck en water toe/ en al wat hy aen ende in 't lijf heeft/ wort in Indien in grooter werden gehoude/ ende ghebruykt tot veellerley siecten en ghebrecken/ en is goet ende warachtigh/ als ick selver in sommighe dingen by experientie gebonden hebbe; Oec is te verstaē dat alle Reynossoeros niet eben goet en zijn/ wāt daer zinder die de hooznen hertocht werdē tot 100. 2. ende 300. Pardauwen 't stuck/ en daer zijn ander vande selfde coluer en groote / dicke vooz 3. ende 4. Pardauwen hoopt/ welke die Indianen weten te onderscheyden / en te kennen; D'oorfacke is dat die Reynossoeros die op een sekerē plaets in Bengalen gebonden worden hebben dese weerdye/en dat dooz virtuyt vande Krupden die dat selfde Lant gheeft en pro-

Sommighe meynē dat de Abada den rechten Eenhozen is.

Den hoozen vande Abada wert gebuykt teghen senijn ende zijn gheheel lichaem 't allerley siecten.

Des Rhinoceros veel beter als d'ander.

Die van Bengalen zijn de waerste.

duceert/ 'twelcke op ander plaetsen niet en is; en dese estimatie en is niet alleen inde hoozen/ maer in alle ander dinghen van zijn gheheele lijf/ als vooz segdt is; Daer worden oock by Malacca, Sion ende Bengala ghebonden sommighe Bocken ofte Septen die int wilde loopen / wiens hooznen geestimeert werdē vooz de beste teghen senijn/ en vooz alle vergift diemen mach binden; worden ghenamt Cabras demato, dat is: wilde Septen / dese hooznen worden dapper in Indien gheestimeert / ende in weerde gehouden/ en zijn dickwils by experientie goet gebonden/ daer ick selfs goede getuyghe af ben/ en sulcks gheprobeert hebbe; Int Jaer 1581. als die Coningh Philippus van Spaengien tot Lisbonen was / soo worden hem ghebracht upt Indien vooz een present/ een Reynossoero en Oliphant/ welke hy beyde mede nā naer Madrid, 'thof vā Spaengien; waermede ghenoech is van dat die ghedierten van 't Lant ende Doghels zijn belangende/ hoewel daer noch veel ander zijn daermen soo in 't ghemeen geen notitie af en heeft; Daerom hebbe alleenlijck verhaelt diemen dagelijcks vooz oogen siet/ en kennisse af heeft/ om alle onsekerheyt te schoutwen.

Bocken/ ende Septe hoozen/ in Bengalen goet teghen senijn.

D'oorfacke vā dese crache comyt van 't kruyt datse eten in Bengalen.

Dat 48. Capittel.

Van de Visschen, ende allerley Zee-ghedierten van Indien.

Die Vissch is in Indiē seer veel/ en sommighe oock seer smakelijck ende goet/ die beste Vissch is genaēt Mordexijn, Pampano, en Tatiingo; Daer is eenē Vissch genaemt Peixe serra, diemen in rondeschyven snijt als die Salm en soutense/ is seer excellent/ en mach langhe dueren om ober Zee vooz virtualie niet te dragē; Die meeste Vissch wort ghegeten met Rijs / welck zy koken met sop dat zy over 't Rijs gieten/ ende is wat suerachtigh ghelijck oftet met Krups- besien ofte onrype Druyven gekookt waer; is seer smakelijck / wort ghenamyt Carrijl, 'twelcke is hare dagelijcksche kost ende onder-hout/ ende het Rijs dient haer inde plaets van Broodt; Daer is oock goeden Elst/ ende Tonghen/ en veel anderen Vissch van veel soorte; Die Carinaet is de beste ende grootste dien ick opt ghesien hebbe/ wāt met een dozijn Granaten kannen wel een goet avontmael doen; Die Creeften ende Crabben zijn seer goet ende wonderlijcke groot/ dat het een wonder is om vertellen/ ende dat noch meer is: dat wanneer die Maen vol is / datmen in dese landen vooz een teecken hout/ dat alle Crabben en Creeften vol goet en tydigh zijn/ het welke al daer het contrarie is: want met een volle zijne leegh ende ontydigh / ende met een nieuwen Maen tydigh/ goet vol; Men heester oock Mosselen / en ander dierghelijcke Vissch in schulpen / van veellerley soorten; Coesteren byster veel/ by namē in Cochijn en naer die Cabo de comorijn toe; maer werdender weynigh gheacht; Die Vissch in Indien seer goet koop: wāt met een paer stupbers te rekenen machmen wel soo veel Vissch met Rijs daer toe koopen / dat daer 5. oft 6. persoonē een goet mael inet konnen doe op zijn Spaensch/ 'twelcke seer goede koop is/ naer die dierte en merit van Spaengien ende Portugael; Daer is inde Rivieren/ en oock inde Zee/ ende vaert van alle die ruste vā Indien veel Vissch/ die de Portugesen noemen Tubaron ofte Hayen, dese doet byster veel

Mordexijn Pampano Tatiingo Peixe serra.

Carrijl is de ghemene sause op de Vissch in Indien.

Elst/ Tonghen. Zeer grote Granaten.

Creeften/ Crabben. Met een volle Maen zijn de Creeften/ Crabbe goet/ ende vol/ contrarie des Landen.

Mosselen/ Coesteren/ Veellerley Visschen in schulpen.

Tubaron ofte Hayen doet veel schade.